

18.5.2015

Dnro 125/53/2014

Eduskunta

Valtion tilinpäätöksen tilintarkastuskertomus vuodelta 2014

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa valtion tilinpäätöksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2014 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuksen ovat suorittaneet johtava tilintarkastaja Aila Aalto-Setälä ja johtava tilintarkastaja, JHTT Riitta-Liisa Heikkilä. Tarkastusta on valvonut ylijohtaja Marjatta Kimmonen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti, ja se on kohdistunut valtion talousarviosta annetun lain 17 a §:n tarkoittamaan valtion tilinpäätökseen sekä lain 18 §:ssä tarkoitettujen oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarpeellisiin liitetietoihin siltä osin kuin ne koskevat valtion talousarviotaloutta. Tarkastukseen on sisällytetty talousarvion toteutumalaskelma, tuotto- ja kululaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liitetiedot sekä tilinpäätöstietojen perustana oleva valtion keskuskirjanpito. Tarkastusta on kohdennettu myös niihin menettelyihin, joilla turvataan tietojen muuttamattomuus ja oikeellisuus keskuskirjanpidossa ja valtion tilinpäätöksen valmistelussa.

Budjetointimenettelyt

Momentille 32.20.80 (Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleenerahoitustoimintaan, arviomääräraha) kirjataan antolainojen suojaukseen liittyviä, taseessa pitkäaikaisiin saataviin ja pitkäaikaiseen vieraseen pääomaan luettavia eriä. Työ- ja elinkeinoministeriön tulee, tarvittaessa yhdessä valtiovarainministeriön kanssa, selvittää mahdollisuudet nettobudjetoida antolainojen suojaukseen liittyvät erät tai muutoin selkiinnittää suojaukseen liittyvien erien budjetointia ja käsittelyä.

Valtion tilinpäätös

Valtion tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko valtion tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Momentille 31.10.79 (Elinkeino- ja elinkeinon kehittämisen siirtomääräraha 3 v) on talousarvion ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 42 §:n 2 momentin vastaisesti kirjattu menon vähennykseksi taseeseen aiheuttomasti kirjatun käyttöomaisuuden vähennys (0,7 miljoonaa euroa), joka olisi tullut käsitellä vain liikekirjanpidossa. Liikenneviraston tulee peruuttaa vuodelle 2015 siirretystä määrärahasta vastaava määrä.

Momentille 33.02.06 (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot, siirtomääräraha 2 v) on tuloutettu talousarvion ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 a §:n vastaisesti 450 000 euroa seuraaville vuosille kuuluvia tuloja.

Ennakkomaksuja on talousarvion ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 a §:n vastaisesti kirjattu menoksi (yhteensä 1,8 miljoonaa euroa) maksuperusteella momentteille 31.10.20 (Perusväylänpito, siirtomääräraha 2 v) ja 31.10.77 (Väyläverkon kehittäminen, siirtomääräraha 3 v) vuoden 2013 talousarviossa.

Momenteille 32.01.20 (Siviilipalvelus, arviomääräraha) ja 32.70.30 (Valtion korvaukset kunnille, arviomääräraha) on talousarvion ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 a §:n vastaisesti kohden-

nettu vuodelle 2015 kuuluvia menoja vuoden 2014 menoksi (yhteensä 688 194 euroa). Menettelyllä on valtion talousarviosta annetun lain 7 §:n vastaisesti pidennetty määrärahan käyttöaika.

Momentin 32.20.02 (Teknologian tutkimuskeskus VTT:n toimintamenot, siirtomääräraha 2 v, kohta 1 Toimintamenot) määrärahaa on käytetty talousarvion vastaisesti saman momentin kohtaan 3 (Uusiutuvien energialähteiden koetoimintalaitteiden investoinnit ja käyttöönotto, EK, enintään) kuuluvien menojen (262 000 euroa) maksamiseen. Jos menot olisi kirjattu talousarvion mukaisesti, olisi kohdan 3 määräraha ylittynyt vastaavalla määrällä.

Momentille 32.20.47 (Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset, arviomääräraha) kuuluvia menoja on talousarvion ja valtion talousarviosta annetun lain 6 a §:n vastaisesti rahoitettu 4,6 miljoonaa euroa ennakosta, jotka on maksettu vuosien 1993 – 1994 määrärahoista.

Talousarviotilille kirjaamista odottaviin menoihin sisältyy maksettuja ennakoita (2 778 582 euroa), jotka olisi talousarvion ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 a §:n mukaan tullut kirjata menoiksi momentille 35.10.20 (Ympäristövahinkojen torjunta, arviomääräraha).

Kirjanpitoyksiköiden tilintarkastuksissa tuli esiin talousarvion ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 5 §:n vastaisia määrärahan käyttötarkoitukseen liittyviä menettelyitä. Nämä koskivat muun muassa määrärahan käyttämistä talousarvion vastaisesti kulutusmenojen, virkapalkkojen ja siirtotalouden menojen maksamiseen sekä arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Puolustusvoimat on talousarvion ja valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n vastaisesti käyttänyt momentilla 27.10.18 (Puolustusmateriaalihankinnat) sellaista aikaisemman vuoden talousarvioon sisällynyttä valtuutta, joka ei ole vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan ollut uusittavissa. Menettely on tosiasiaa merkinnyt vuoden 2014 talousarviossa myönnetyn vastaavan valtuuden ylittämistä 2,2 miljoonalla eurolla. Talousarvion toteutumalaskelman tiedot edelliseltä vuodelta siirtyneistä valtuuksista, aikaisempina vuosina käytetyistä valtuuksista sekä valtuuden käytöstä aiheutuvista menoista sisältävät virheitä. Koska tiedot vuonna 2015 uusittavissa olevista valtuuksista on esitetty liian suurina, ei tietoja vuonna 2015 käytettävissä olevien valtuuksien määrästä voida pitää luotettavina.

Momentilla 32.50.64 (EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007 - 2013, arviomääräraha) on vuonna 2014 käytetty edellisten vuosien talousarvioissa myönnettyjä valtuuksia (yhteensä 36,5 miljoonaa euroa), jotka eivät vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan olleet uusittavissa. Menettelyllä on valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n vastaisesti pidennetty valtuuden käyttöaika.

Momentilla 32.50.64 (EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007 - 2013, arviomääräraha) on talousarviossa maakunnan liitoille myönnetyn valtuuden käyttö ilmoitettu 2,3 miljoonaa euroa liian suurena.

Momentilla 32.50.64 (EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007 - 2013, arviomääräraha) on esitetty vuoden 2014 käyttönä aikaisempina vuosina jo käytettyä valtuutta (57,3 miljoonaa euroa).

Valtion tilinpäätöksen laadintaa varten Valtiokonttorille toimitettuja valtuuksia koskevia tietoja voidaan kokonaisuutena pitää oikeina ja riittävinä. Valtion tilinpäätöksen valtuuksia koskevat tiedot vastaavat keskitetyt valtuusseurannan tietoja.

Taseeseen sisältyy Kreikan valtiolle myönnettyihin lainoihin liittyviä saamia 1005,6 miljoonaa euroa. Saamiset on arvostettu nimellisarvoon. Arvostaminen perustuu valtiovaraministeriön lausuntoon. Valtion tilinpäätöksen liitteen 6 (Valtion talousarviotaloudesta annetut lainat) alaviitteessä täydennetään valtion tilinpäätöstä arvostamisen perusteita ja Kreikalle myönnettyjen lainojen riskejä koskevilla lisätiedoilla.

Puolustusvoimien taseen vaihto-omaisuuden arvostamiseen liittyy käytetystä omaisuuden määrittelytavasta johtuen arviolta noin 60 miljoonan euron yliarvostus. Virheen suuruus on 11 prosenttia koko valtion vaihto-omaisuuden määrästä.

Puolustusmateriaali muodostaa valtion kirjanpidossa poikkeuksen, koska sen hankintamenot kirjataan kokonaan hankintavuoden kuluksi. Kirjaustavan vuoksi puolustusmateriaalin arvo ei sisälly valtion taseeseen. Puolustusmateriaalin tasearvo on Puolustusvoimien omien arvioiden mukaan noin 3,5-4 miljardia euroa. Näiltä osin valtion tilinpäätös antaa puutteellisen kuvan Puolustusvoimien ja valtion hallussa olevan materiaalin arvosta. Tarkastusvirasto katsoo, että puolustusmateriaali tulisi ottaa Puolustusvoimien taseeseen ja esittää puolustusmateriaalin arvo myös valtion taseessa.

Liitteessä 12 (Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut) esitetyt muut monivuotiset vastuut on ilmoitettu kattavammin kuin vuoden 2013 tilinpäätöksessä. Vuoteen 2013 verrattuna tilinpäätöksessä ilmoitetut vastuut ovat kasvaneet noin 16,4 miljardia euroa, mikä selittyy valtiovarainministeriön tilinpäätökseen sisältyvällä raportointikäytännön muutoksella. Ministeriön tilinpäätöksen liitteessä 1 (Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta) olisi tullut esittää selvitykset monivuotisiin vastuisiin tehdyistä muutoksista sekä selvitys myös siitä, että vuoden 2013 tilinpäätöksen liitteessä 12 ilmoitettuja 31.12.2013 voimassa olleiden myönnettyjen takauksien ja takuiden määriä on muutettu. Valtion tilinpäätöksen liite 1 sisältää tiedon vastuisiin tehdyistä muutoksista.

Tilinpäätöslaskelmien liitteestä 12 (Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut) puuttuvat tiedot julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) 4 §:n mukaisista kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista vienti- ja alusluottoja koskevista vastuista (noin 1,5 miljardia euroa). Valtion tilinpäätöksen liitetiedot on muilta osin esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla.

Valtion keskuskirjanpito on järjestetty valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti.

Sisäinen valvonta

Valtion tilinpäätökseen kohdistuvaa sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissa ja tarkastettu valtion keskuskirjanpidon, valtion tilinpäätöksen sekä valtion virastojen ja laitosten tilinpäätösten tarkastuksen yhteydessä.

Valtion tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä syntyneen käsityksen mukaan keskuskirjanpitoa koskevalla sisäisellä valvonnalla on voitu vaikuttaa siihen, että valtion tilinpäätöksen pohjana olevat keskuskirjanpidon tiedot eivät sisällä olennaisia virheitä.

Tarkastusviraston tilinpäätöskannanotto

Valtion tilinpäätös vuodelta 2014 on laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Pääjohtaja

Tuomas Pöysti

Johtava tilintarkastaja

Aila Aalto-Setälä